

כל שעה פרק שני פסחים

ל"א

עין משפט נר מצוה

קנו א ב מיי פ"ג מהל' מלה הלכה יג סמג עשין מה טו"ע"ע א"ח סי' מעב סעף ה' קנו ג מיי פ"ג מהל' מלה הלכה ג סמג לפ"ן רעט טו"ע"ע י"ד סי' רזו סעף ז' י'

לעזי רש"י
ליטוג"א (ליטוטג"א).
הסה.
קרישפ"ל"א. עולש.
מרויב"א. מרובין (מן צמח).
וידיל"א. קניקנת.
אמירפ"ל. דקורית (צמח).
פופר"ץ (פורפיר"ץ).
טלופח. טלף החמור (מן עשב).
אליזש"א. לענה.
ליטו"ץ. נולד מעשבים דמו חלב.
פלדש (פלד"ש).
חוריים.
פופר"ץ (פורפיר"ץ).
טלופח.
שלו"ש. בר.

רבינו חננאל (המשך)
נורעין בערוגה אחת, ודייקין דוקא חזרת וחזרת גלין דהרייתו מין חזרת גינה, הני הוא דליתנהו כליאם בהרי הדרי, הא חזרת ועולשין איצ"ג דהרייתו מין מרור אינון כליאם הוו, וכי תימא הכי קתני כל מין חזרת, וכל מין עולשין, וכל מין כרישין, וכל מין כוסבר, וכל מין חרדל, וכל מין דלעת, אלו כולן ביהוד נורעין בערוגה, והא רב הוא דאמר זוגות זוגות שנינו, כלומר חזרת וחזרת גלין הנה זוג, עולשין ועולשין שדה זוג אחד, כרישין וכרישי שדה זוג אחד, כי האי גונא זוגות זוגות בפני עצמן אינון כליאם, הא כוליהו בהרדי נורעין דקאמר רבה בר רב הונא כהילכתא אחד מין כלומר אם בא לורעין בערוגה אחת נוהן לכל אחד ואחד כדי בעברתו שלא יהא זרע אחד יונק מגובל חברו שכל אחד מביני עצמו הוא.

מתני' אלו ירקוס שאדם יוצא בהן ידי חובתו צהורם ובתמכא ועולש' ובחרהצינא ובמרור. כולוה מפרש בגמ': כבושין. בחומץ: שוקין. מצולשין הרבה מאל עד שנימוחין: מצולשין. כדרך צישול: ומלטרפין לכוים. אם אין לו מאחד מהן כזית אבל יש לו מזה חצי זית ומזה חצי זית מלטרפין זה עם זה כדי לנאט ידי חובתו: וזממאי וזמעשר ראשון נו'. אבל בטבל לא ואף על גב דמעשר ירק דרבנן הויה לה מזהו הצלה בעצירה דומיא דענין שאינו נקוב לזממן צפירקין: גב' חסא. לטוטג"א: היעניני. עשב שקורין קרישפ"ל"א: **המכא**. מרובי"א: אלוסא דייקלא.

אצוותא דייקלא. ז"ל דהו מין זרעיס^א דהא לקמן אמרינן מה מלה מין זרעיס אף מרור מין זרעיס^ט: **ואימא** הידרוף בי מצה וכו'. צפ' לולב הגזול (סופה דף לז): פריך גבי דהס ואימא הידרוף אמר אצני דרכי' דרכי נועס ופ"ה דלא הו נועס כיון דהו סס המות לכהמה הכא נמי ה"מ לשנויי הכי אלא דממני שפיר טפי אצל קשה לרש"א דלעיל אמר דהידרופמי כשר למרור וצפ"ק אלו טרפות (מולין דף נח): משמע דהו סס המות לכהמה דלמר צהמה שאכלה הידרופמי כשרה ופריך היינו הידרופמי היינו סס המות וממני מרי גוויי סס המות: ערוגה

מתני' ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת בתמכא ובחרהצינא ובעולשין ובמרור^ב ויוצאין בהן בין לחין בין יבשין אבל לא כבושין ולא שוקין ולא מבושלין ומצטרפין לכזית ויוצאין בקלה שלהן ובדמאי ובמעשר ראשון שנמלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפרדו: **גב'** חזרת חסא עולשין הינדבי תמכא אמר רבה בר בר חנה תמכתא שמה חררהצינא אמר רשב"ל אצוותא דייקלא ובמרור מיריתא תני בר קפרא אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בעולשין ובתמכא בחרהלין בחרהצינא ובחורין רב יהודה אומר אף עולשי שדה ועולשי גינה וחזרת עולשי גינה וחזרת הא תנא לה רישא הכי קאמר אף עולשי שדה בעולשי גינה וחזרת רבי מאיר אומר

אף עסווס וטורא ומר ירואר א"ל ר' יוסי עסווס וטורא^ב אחד הוא ומר זה הוא ירואר תני דבי ר' (ר') שמואל אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת בעולשין ובתמכא ובחרהצינא ובחרהצינא ר' יהודה אומר אף חזרת יולין וחזרת גלין כיוצא בהן^א ר' אילעא אומר משום ר' יהודה אומר אף חזרת על כל תלמודיו ובקשתי לי חבר לרא א מצאתי וכשבאתי לפני ר"א בן יעקב הודה לרברי^א ר' יהודה אומר כל שיש לו שרף ר' יוחנן בן ברוקה אומר כל שפניו מכספין אחרים אומרים [כל] ירק מר יש לו שרף ופניו מכספין א"ר יוחנן מרברי כולן גלמד ירק מר יש לו שרף ופניו מכספין אמר רב הונא הלכה כאחרים רבינא אישכחיה לרב אחא בריה דרבא דהוה מהדר^א אמריתא א"ל מאי דעתך דמרירין טפי והא חזרת תנן ותנא דבי שמואל חזרת וא"ר אושעיא^ב מצוה בחזרת ואמר רבא מאי חזרת חסא מאי חסא דחא רחמנא עילוון ואמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן למה נמשלו מצריים כמרור לומר לך מה מרור זה שתחילתו רך וסופו קשה אף מצריים תחילתן רכה וסופן קשה א"ל הדרי בי א"ל רב רחומי לאבבי ממאי דהאי מרור מין ירק הוא אימא מיריתא דכופיא דומיא דמצה מה מצה גידולי קרקע אף מרור גידולי קרקע ואימא הידרוף דומיא דמצה מה מצה מין זרעיס אף מרור מין זרעיס ואימא הרזיפו דומיא דמצה מה מצה שניקחת בכסף מעשר אף מרור שניקח בכסף מעשר א"ל רבה בר רב חנין לאבבי אימא מרור חד מרורים כתיב ואימא מרורים תרי דומיא דמצה מה מצה מינין הרבה אף מרור מינין הרבה אמר רבה בר רב הונא אמר רב ירקות שאמרו חכמים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח כולן נורעין בערוגה אחת למימרא דלית בהו משום כליאם מתיב רבא^א חזרת וחזרת גלין עולשין ועולשי שדה כרישין וכרישי שדה כוסבר וכוסבר שדה חרדל וחרדל מצרי ודלעת המצרי והרמוצה אינם כליאם זה בזה חזרת וחזרת גלין אין חזרת ועולשין לא וכי תימא כוליהו בהרדי קתני להו והא אמר רב זוגות זוגות קתני מאי נורעין דאמר רב נורעין כהילכתא תנינא ערוגה

הוא: ערקלני. מפרש בסוף פ' שני דעירובין: אלוסא חרתימא הוא סבי גדול ועב ומין לענמן הוא: וחורשי על כל סלמדי. של ר' אליעזר ובקשתי לי חצר לסייעני שמע דבר זה מפיו ולא מאלמאי: שרף. כשפותחין^ט אותו צמקוס חיתוכו יוצא ממנו שרף לבן כחלב וקורין לייטוין: מכספין. אינו ירוק מאל ככרמי אלא פלד"ש: כל ירק מר. תרווייהו אית ליה יש לו שרף ופניו מכספין והן הן סימני מרור: מדברי גולן. כל המפרשין שמות הירקות כגון ממני ומנא דבר קפרא ורבי יהודה ור' מאיר ומנא דבי שמואל מולן למסדו שהמרור יש לו שרף ופניו מכספין שכלל הירקות הללו רואין אלו כהן הסימנין האלו: אמרייתא. פופר"ץ: והא. אן רישא דכוליה חזרת תנן: ומנא דבי שמואל נמי חזרת תנא צרישא אלמא היא קמיני לכוליה: מזהו צהורם. כדמפרש טעמא כדרכא ור' יונתן: מאי חסא. מאי טעמא קרינן ליה חסא משום דזכר הוא דחס קרימנא עלן אלמא להכי קיימא: למה נמשלו כמרור. דכתיב (שמות ה) וימנרו את חייהם: סחילה רכה. צתמילה נשתעבדו להן ע"י שר שיהו שוכרין אותן: מרור סופו קשה. הקלח שלו מתקשה עתן: הדרי צי. לא אוסיף עוד: מיריתא דכופיא. מרה של דג ששמו כן: יי מלה. שהרי הוקשו: **הידרוף**. עץ שהמתיק בו משה את מי מרה ואמרינן (צטוטה) ומליתא פרשם שגלן נס צתון נס שהוא היה מר והוא הידרוף: הרזיפו. מין זרע ועס המות לכהמה הוא: הרזיפו אינו ינקח בכסף מעשר דלמינו פרי מאכל ואין אוכלא צעינן דומיא דליין ושכר ובקר ואין דכתיב (דברים יד) ונתתה

הכסף בכל אשר תאזה נפשך וגו'. ואימא מרור חד. מינא הוא מהנך ירקות ולאו כל הני אלא מר שצולן: כרישין. כרמי כרישין של גינה: כרישי שדה. שלווי"ש: והרמוצה. מין דלעת הוא וממסכת גרלים (דף נה). מפ' קרא קרקחואי: אינו כליאם זה צופ. אע"ג שיש שם לוי לנאח אינו כליאם צחצירו: חזרת צהורם גלין. וכן עולשין בעולשי השדה^א (זוגות זוגות כמו שהן שנויין): וכי סימא כוליהו צהדי הדדי קתני. דככל הני קאמר דאינו כליאם זה צוה חזרת עולשין וכרישין: זוגות זוגות. חזרת וחזרת גלין או עולשין ועולשי שדה וכן כולן שנינו דאין כליאם זה צוה אצל חזרת בעולשין לא: מאי. כולן נורעין בערוגה אחת דלמר רב לעיל מרעין כהילכתא קא אמר כדי שלא ינקו זה מזה כגון חמשה זרעוין בערוגה של ששה על ששה טפחים כדמתן במסכת שבת (דף פד):

כלל